

**Correspondència oficial
entre Cervera i Montblanc
durant el segle XV**

Josep M. Llobet Portella

tractat a cada una de les cartes: el veïnatge, els homicidis i els robatoris, els mestres d'escola, la moneda i els deutes. Les conclusions clouen aquests comentaris.

1. Cartes trameses des de Cervera

A continuació, comentem, establint la subdivisió que acabem d'esmentar, les cartes enviades a Montblanc per les autoritats municipals cerverines.

1. 1. *El veïnatge*

Durant els segles XIV i XV, foren moltes les peticions cursades al consell municipal cerverí pels habitants de poblacions més o menys properes a Cervera amb la finalitat d'obtenir la condició de veïns d'aquesta població.³ Podem distingir, bàsicament, dues maneres d'aconseguir el veïnatge: de forma individual o de manera col·lectiva. En el primer cas, es tractava de persones, moltes gent d'ofici, que venien a residir a Cervera atrets pels avantatges que la universitat cerverina els atorgava.⁴ En el segon cas, eren tots els habitats d'una població els que, mitjançant la figura jurídica d'esdevenir aquesta població carrer de Cervera, no necessitaven canviar de residència i passaven a ser considerats veïns cerverins.

Hi hagué diverses disposicions que fomentaren la vinguda de nous veïns a Cervera, la qual, en ser població reial, podia representar un lloc de refugi davant les arbitriarietats de la petita noblesa comarcana, en especial dels senyors de llocs i castells. Aviat, però, el consell municipal cerverí hagué de fer front a les reclamacions ocasionades per les vexacions sofertes per aquelles persones que havien entrat en veïnatge, especialment quan aquestes vexacions comportaven pèrdues econòmiques als afectats.

³ Vegeu: Agustí Duran i Sanpere, "El dret de veïnatge", dins *Llibre de Cervera* (Cervera: Camps Calmet 1972), IV: 91-99; Josep M. Llobet i Portella, "Els Prats de Rei, en altre temps carrer de Cervera", *Carreró de les Bruixes* 16 (novembre 1979): 1 p. s. n.; Josep M. Llobet i Portella, "El veïnatge de Ponts amb Cervera durant la primera meitat del segle XV", *Palestra Universitària* 4 (1989): 101-114; Josep M. Llobet i Portella, "El veïnatge de Solsona amb Cervera durant els segles XIV i XV", *Miscel·lània amb motiu del 10è aniversari de l'I. B. Francesc Ribalta* (Solsona, I. B. F. Ribalta, 1990), 44-47.

⁴ No sempre, però, els nous veïns es quedaven a viure definitivament a Cervera. N'hi havia que, després d'uns anys d'estada a la vila, tornaven a la seva població d'origen o marxaven cap a algun altre lloc. Un exemple el tenim en el mestre d'obres Pere Perull, que era de Montblanc. Vingué a Cervera, possiblement al començament de l'any 1401 per treballar en la construcció de l'església de Santa Maria, i hi romangué, almenys, fins a l'any 1416. Entre aquesta data i el 1423, traslladà el deu domicili a Montblanc, la població d'on procedia. Durant la seva estada a Cervera, segurament es féu veí de la població, ja que comprà diverses propietats dins el terme de la vila (Josep M. Llobet i Portella, "Pere Perull, un dels mestres de l'obra de l'església de Santa Maria de Cervera (1401-1423)", *L'artista-artesa medieval a la Corona d'Aragó* [Lleida: Universitat i Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999], 513-522).

Aquesta situació queda reflectida a la carta del dia 14 de gener del 1419 i a la del 13 de juny del mateix any (vg. documents números 1 i 3). Segons el primer escrit, els cònsols de Montblanc havien manat al batlle de la Cirera, possiblement durant el mes de setembre del 1418, que tornés a Pere Blanc, que era veí de Cervera però que, probablement, abans ho havia estat de la Cirera, tots els béns mobles i altres drets a ell pertanyents situats dintre el lloc de la Cirera o el seu terme. Els paers cerverins havien estat informats pels cònsols de Montblanc d'aquest manament mitjançant una carta datada el dia 29 de l'esmentat mes de setembre.

El batlle de la Cirera, però, no havia fet cas del manament dels cònsols de Montblanc i continuava retenint els béns de Pere Blanc, per la qual cosa els paers de Cervera, sentint-se obligats a sortir en defensa d'aquell nou veí, escriviren als cònsols de Montblanc i els demanaren que fessin restituir a Pere Blanc els seus béns, ja que, *en cas contrari, les autoritats cerverines iniciarien un procés contra el batlle desobedient.*

En una altra ocasió, segons indica el segon escrit, el batlle de la Cirera tampoc no s'havia mostrat favorable a satisfer les exigències de les autoritats cerverines, per la qual cosa el veguer de Cervera li havia posat una pena. Els cònsols de

Vista de la façana de l'Ajuntament de Montblanc a principis del segle XX.
 FOTO: MUSEU ARXIU DE MONTBLANC I COMARCA.

Montblanc, potser per evitar mals majors, havien tramès a Cervera el jurista Pere de Vilanova perquè negociés l'afer amb les autoritats cerverines i sembla que s'havia arribat a un acord.

Amb tot, els paers cerverins es mantingueren fermes en la decisió que ells havien pres de fer pagar 8 lliures i 6 sous al batlle de la Cirera per compensar Pere Soler d'unes despeses fetes per ell a causa d'aquest procés.

L'any 1423, les autoritats cerverines hagueren de defensar, novament, un veí de la població (vg. document número 5). Aquesta vegada la persona que calia protegir era Jaume Boldú, un pareire que havia tramès a Antoni Alberic, tintorer de Montblanc, set peces de drap de llana perquè les tenyís. Aquest tintorer, però, es devia trobar en una situació econòmica molt dolenta, ja que havia posat en penyorament aquestes peces per la quantitat de 15 lliures. Malgrat que Jaume Boldú és anomenat veí de Cervera, potser vivia en una població propera a Montblanc, ja que, si realment hagués viscut a Cervera, sembla raonable pensar que hauria fet tenir les peces a un tintorer d'aquesta població.

Uns anys després, els veïns que calgué auxiliar foren dos homes que havien anat a Montblanc per raó de la verema, als quals, a instàncies d'un tal Genovès, de Montblanc, que era procurador del rector de Querol, els havien retingut les bèsties que portaven (vg. document número 10).

Davant d'aquesta situació, els paers de Cervera es veieren obligats a demanar als còsols de Montblanc que fessin restituir les bèsties esmentades, ja que suposaven que durant la verema els forasters que acudien a Montblanc podien gaudir de guiatge, o sigui, de la garantia que no serien detinguts ni se'ls embargaria els béns per raó de deutes.

Els còsols de Montblanc els respongueren, d'una banda, que els dos homes als quals els havien retingut les bèsties eren de Conesa i, de l'altra, que ells no sabien que s'hagués fet cap crida concedint guiatge a causa de la verema.

Els paers de Cervera, en una segona carta, insistiren en la seva pretensió, ja que les autoritats de Montblanc forçosament havien de saber que Conesa, com també Saladern, eren carrers de Cervera i, en conseqüència, els habitants d'aquests llocs eren veïns de Cervera. Quant a la crida, al·legaren que fer-la fer era un costum que es practicava en totes les viles d'una certa importància, de manera que així justificaven la seva creença en l'existència del guiatge. Al final, però, per donar més força a la seva petició, apel·laren a l'amistat existent entre les dues viles (vg. document número 11).

Durant el mes d'agost del 1427, un veí de Cervera anomenat Jaume Font havia d'anar a Montblanc a cobrar algunes quantitats que li devien determinats montblanquins per raó d'algunes propietats que li portaven. Aquest cobraments es devien preveure dificultosos, ja que els paers cerverins demanaren als còsols de Montblanc que protegissin el creditor durant les gestions que havia de fer en aquesta població (vg. Document número 12). Si Jaume Font tenia propietats a Montblanc o al seu entorn, és possible que fos originari de Montblanc o d'alguna població del seu voltant.

Edifici de la paeria de Cervera.

Un altre conflicte per raó de veïnatge sorgí l'any 1440, quan Bertran de Vilafranca, castlà de Montblanc, obligà certs habitants de Solivella que eren veïns de Cervera a pagar un impost anomenat *dret dels cóps*, que consistia a haver de donar una determinada quantitat de blat —la que cabia en una mesura dita *cóp*— per cada quartera d'aquest producte que era venuda dins la vila de Montblanc. Una vegada més, els paers de Cervera sortiren en defensa dels drets dels veïns de la població (vg. Documents números 15, 16 i 18).

1. 2. Els homicidis i els robatoris

Tenim un parell de cartes, datades, respectivament, el 30 d'abril del 1419 i el 19 de març del 1426, que fan esment de fets delictius. Es refereixen, en concret, a un homicidi i a uns robatoris (vg. Documents números 2 i 6).

L'homicidi tingué lloc dintre la vegueria de Cervera possiblement durant el mes d'abril del 1419. Ho sabem perquè els paers de Cervera, en resposta a una carta dels còsols de Montblanc,

els digueren que, en efecte, havien trobat mort un home foraster del qual no coneixien el nom ni la causa exacta de la seva mort. Atès que la petició que els feien els còsols de Montblanc era que retinguessin els béns del difunt per tal de satisfer alguns possibles creditors d'aquesta població, els paers cerverins els contestaren que tot el que portava l'home que havien trobat mort no valia pràcticament res.

Quant als robatoris, sembla que s'havien produït prop de Sanauja, ja que en aquesta població havia estat penjat un lladre acusat precisament d'haver intervingut en els robatoris esmentats. Durant el judici, el delinqüent havia informat dels noms dels seus còmplices i aquesta llista de noms havia estat coneguda pels paers de Cervera. Atès que Antoni de Camporrells podia col·laborar en l'aplicació de la justícia, els paers de Cervera li feren arribar la llista dels noms de les persones sospitoses d'haver intervingut en els robatoris.

1. 3. Els mestres d'escola

Durant el segle xv, Cervera disposava d'unes escoles on s'impartia classes de gramàtica, lògica, filosofia, metafísica i poesia. El curs escolar, al llarg de la setzena centúria, començava el dia de Sant Lluç, o sigui, el 18 d'octubre, i acabava la vigília

del mateix dia de l'any següent. És possible que també fos així durant el segle anterior.⁵

Mitjançant la carta del dia 4 de setembre del 1420, els paers de Cervera demanaren a Bernat Riera, un mestre en arts de Montblanc,⁶ que els ajudés a contractar un mestre, del qual desconeixien el nom, per al curs 1420-21. Hom havia establert una cita prèvia a la ciutat de Lleida, però no s'hi havia presentat ni Bernat Riera ni el mestre que els paers cerverins volien contractar. En aquell moment, doncs, les autoritats cerverines demanaven a Bernat Riera que acudís a Cervera juntament amb el mestre que ell havia recomanat per tal que poguessin arribar a un acord (vg. document número 4).

Un altre dels mestres que els paers cerverins consideraven adients per impartir l'ensenyament a Cervera fou Pere Martí, que també era un mestre en arts de Montblanc. Per això, el dia 26 d'agost del 1426, en atenció a la seva "prohomenia i ciència gran", li escriviren una carta per demanar-li que volgués regir les escoles cerverines durant el curs 1426-27 (vg. document número 7). Sembla, però, que no s'arribà a cap acord amb Pere Martí i fou contractat el mateix mestre que havia regit les escoles cerverines durant el curs anterior.⁷

1. 4. La moneda

Dues cartes de l'any 1426 mostren els dubtes que tenien les autoritats municipals de Montblanc pel que feia a la circulació d'unes monedes de plata anomenades *croats* (vg. Documents números 8 i 9). L'origen del problema devia ser una crida que havia estat feta a la ciutat de Barcelona durant el mes de juliol d'aquell any 1426 mitjançant la qual hom disposava, entre altres coses, que ningú no admetés croats sense haver-los pesat abans per tal de comprovar que tenien el pes correcte.⁸ Aquesta necessitat de comprovar el pes dels croats era causada pel fet que moltes peces havien estat llimades o retallades i, en conseqüència, havien perdut una part del metall.

⁵ Sobre les matèries d'estudi i la duració del curs escolar, vegeu: Josep M. Llobet i Portella, "Les escoles de Cervera segons els capítols per al seu regiment (1445-1693) (Primera part)", *Palestra Universitària* 10 (1998): 33-43.

⁶ Bernat Riera havia regit les escoles cerverines durant el curs 1419-1420. Com a remuneració pels seus treballs, va rebre 40 florins en diverses pagues (Arxiu Històric Comarcal de Cervera [= AHCC], Fons Municipal, Clavaria, 1420, ff. 82 i 88). És interessant observar que a la primera notícia que coneixem sobre l'ensenyament a Cervera ja es fa referència a un mestre de Montblanc. En efecte, en una reunió del consell municipal cerverí de l'any 1332, va ser acordat que s'intentés contractar un mestre de Montblanc per ensenyar gramàtica i lògica, ja que era català, mentre que els mestres anteriors eren llemosins (Max Turull i Rubinat, *La configuració jurídica del municipi baix-medieval. Règim municipal i fiscalitat a Cervera entre 1182-1430*, [Barcelona: Fundació Noguera, 1990], p. 358, nota 50).

⁷ AHCC, Fons Municipal, Consells, 1426, f. 108.

⁸ Joaquim Botet i Sisó, *Les monedes catalanes* (Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1909), II: 248-249. (N'hi ha una edició facsímil de l'any 1976.)

A la primera carta, datada el 27 de setembre, els paers cerverins fan saber als cònsols de Montblanc que ells també havien tingut dubtes, però que el consell cerverí havia acordat que els croats fossin acceptats de la manera que feia, sense introduir-hi cap novetat.⁹

Sembla, però, que la resposta dels paers cerverins no va convèncer totalment els cònsols de Montblanc, ja que aquestes autoritats tornaren a escriure expressant, aquesta vegada, la seva angoixa, perquè la gent refusava els croats, especialment els de Barcelona. Mitjançant una nova carta, redactada el 16 d'octubre, els paers cerverins els digueren que ells també es trobaven perplexos davant el problema dels croats i que, de moment, no obligaven ningú a admetre'ls.

1. 5. *Els deutes*

Una altra qüestió que, sovint, provocava la intervenció de les autoritats municipals era la dificultat que moltes vegades trobaven els creditors per cobrar les quantitats que els eren degudes. Per això, quan un deutor foraster arribava amb mercaderies o altres béns a la població del creditor, no era cosa rara que el creditor sol·licités a les autoritats l'embargament dels béns que portava el deutor com a garantia de l'import del deute. Amb tot, era costum que en determinades ocasions, com durant les fires —o, com abans hem vist, amb motiu de la verema—, fos feta una crida mitjançant la qual es donava la seguretat que ningú no seria embargat per motiu de deutes.

Aquesta situació, però, varià l'any 1432 a causa d'una constitució de corts.¹⁰ Almenys això és el que es desprèn d'una carta datada el dia 6 de novembre d'aquell any en la qual els paers de Cervera comunicaven als cònsols de Montblanc que no podien garantir que no serien embargades les mercaderies d'aquells deutors que vinguessin a la fira cerverina (vg. document número 13). Malgrat tot, però, sembla que els creditors censalistes de Cervera estaven disposats a acceptar una solució raonable (vg. document número 14).

Una intervenció interessant és la que feren les autoritats cerverines, l'any 1444, a favor d'un jueu de la població (vg. document número 17). En aquella ocasió, es presentà a Cervera el prevere Bartomeu del Quer, que era procurador de l'argenter montblanquí Bernat Liula,¹¹ i demanà al jueu Mossé Sul-lam que li lliurés

⁹ Aquest acord del consell cerverí, que fou pres el 21 de setembre, es troba publicat a: Josep M. Llobet i Portella, "La circulació monetària a la vegueria de Cervera segons la documentació comarcal (1338-1497)", *Gaceta Numismàtica* 115 (desembre 1994): 51-62.

¹⁰ Aquesta constitució va ser aprovada a les corts celebrades a Barcelona l'any 1432. Es troba continguda a: *Constitucions y altres drets de Catalunya* (Barcelona 1704), ps. 384-394 (N'hi ha una edició facsímil de l'any 1973.)

¹¹ Bernat Liula va fabricar, vers l'any 1412, una custòdia de plata per a l'església de Granyena de Segarra. L'any següent, va rebre certa quantitat de plata del jueu cerverí Samuel Sul-lam. El 1434, nomenà procurador seu el cantirer Llorenç Riquer, de Cervera. Finalment, l'any 1439, els jurats de la Guàrdia Lada van reconèixer deure-li 72 lliures, que eren la resta de l'import d'una creu de plata que ell els havia venut, quantitat que segurament va ser satisfeta dos

una determinada quantitat de diners que, segons ell, feia més de tres anys que devia a l'esmentat argenter, però el jueu va poder provar que una part del deute ja havia estat satisfeta i que la resta la donaria al procurador quan ell l'acceptés. El procurador va rebutjar la proposta i va romandre a Cervera vint-i-tres dies pressionant el jueu perquè pagués la totalitat de la quantitat exigida, cosa que va ocasionar la intervenció dels paers, els quals declararen que Mossé Sul-lam només estava obligat a pagar aquella suma que ell ofería al procurador de l'argenter Bernat Liula.

2. Cartes trameses des de Montblanc

Atès que només han estat dues les cartes enviades a Cervera per les autoritats municipals de Montblanc, durant el segle xv, que hem pogut localitzar, no hem cregut necessari fer cap subdivisió en aquest apartat.

El contingut de la primera d'aquestes dues cartes, la qual fou redactada el dia 28 d'octubre del 1446, és poc explícit. Només ens permet saber que, mitjançant aquest escrit, els cònsols de Montblanc demanaren als paers de Cervera que atenguessin convenientment Tomàs Blanc, veí de Montblanc, el qual els explicaria alguns afers que podrien ser profitosos per a la universitat de Cervera, en general, i, especialment, per a determinats habitants d'aquesta població (vg. document número 19). Ignorem quin va ser el tema de la conversa, ja que al llibre de consells municipals de l'any 1446 no hem pogut localitzar cap menció d'aquesta visita.

La segona carta, escrita el dia 2 d'agost del 1487, tampoc no aporta una informació clara. Si bé sabem que els missatgers montblanquins Joan de Vilafranca i Jaume Nicolau havien d'explicar als paers cerverins les propostes de les autoritats de Montblanc per tal de posar fi a les diferències que tenien amb els procuradors de l'obra de l'església de Santa Maria i de la confraria del Sant Esperit, de Cervera, no coneixem quina era la causa d'aquestes diferències (vg. Document número 20). El fet que no s'hagi conservat el llibre de consells municipals de l'any 1487, encara fa més difícil poder trobar informació complementària sobre aquesta qüestió.

3. Conclusions

Els documents transcrits i tot el que hem comentat anteriorment ens permeten arribar a les conclusions següents:

- Durant el segle xv, tingueren lloc periòdics intercanvis de correspondència entre les autoritats de Cervera i les de Montblanc.

- Aquests intercanvis foren més nombrosos durant la primera meitat d'aquell segle, a causa, possiblement, de la guerra contra Joan II, la qual degué dificultar

anys després (Josep M. Llobet i Portella, "Dos documents sobre obres d'orfebria produïdes per argenters de Montblanc (1407 i 1412)", *Aplec de Treballs* (Montblanc) 18 (2000): 115-118).

durant alguns anys de la segona meitat del segle esmentat la tramesa de missatgers.

– El contingut de les cartes trameses per les autoritats municipals cerverines fa referència als temes següents: el veïnatge, els homicides i els robatoris, els mestres d'escola, la moneda i els deutes.

– Les cartes trameses pels cònsols de Montblanc són poc explícites, per la qual cosa es fa difícil conèixer la finalitat exacta d'aquests escrits.

– En tota aquesta correspondència es pot observar, des d'un punt de vista general, una preocupació, per part de les autoritats de cada població, de mantenir els privilegis locals i protegir els seus habitants, però, alhora, també un desig de conservar l'amistat i les bones relacions entre les dues viles.

– Cal tenir present que la documentació analitzada només prové de l'antic arxiu d'una de les dues institucions municipals estudiades i que, òbviament, solament és una part de la que, en el seu temps, va ser produïda, per la qual cosa la visió que ofereix és forçosament incompleta.

4. Textos documentals

1

1419, gener, 14. Cervera

Els paers de Cervera demanen als cònsols de Montblanc que facin restituir a Pere Blanch, veí de Cervera, tots els seus béns mobles i drets que té a la Cirera.

[Arxiu Històric Comarcal de Cervera (= AHCC), Fons Municipal de Cervera, Registre de lletres, 1419, f. 2.]

Molt honorables e savis senyors. Per verídica relació e informació de nostres precessors, axí de paraula com de ostensió de vostres lletres a nosaltres feta, som stats plenerament certifficats que vosaltres, senyors, ab tenor de vostres lletres, manàs al vostre batlle de la Cirera que donàs e liuràs a-n Pere Blanch, vasayll del senyor rey e vehí nostre, tots los bénts mobles e drets al dit Pere Blanch pertanyents, los quals ha a ell se pertanyen en lo loch de la Cirera e terme de aquell, segons aquestes coses havem stensament vistes ésser contengudes en una letra per vosaltres, senyors, als dits nostres precessors tramesa, la data de la qual fon en Monblanch ha XXXVIII dies del mes de setembre del any M CCCC XVIII, a la qual nos refirim, lo qual vostre manament és vist redundar en menyspreu vostre e dirrisió e decepció de aquesta vila. E açò per tant car lo dit vostre batlle no ha res volgut ne curat complir lo dit vostre manament sinó en tant quant se a pres los béns del dit Pere Blanch tro a compliment de paga de so que lo dit Pere Blanch devie als càrrechs de la vila e deute de senyor; tot los altres béns s'a retenguts e reté huy en dia en gran dan,

perjuhí e interès del dit vasayll del dit senyor rey e vehí nostre e scarn e menyspreu de aquesta vila, segons de aquestes coses clarament appar ab cartes públiques daquèn fetes a instància e requesta del procurador del dit Pere Blanch. E, jatsia, senyors, la letra mixta del honorable batlle de aquesta vila e nostra sie feta e espatxada qui us devie ésser tramesa per aquesta rahó hayem fet sobreseure a sobreabundant cautela fins nosaltres no-s fòsem primerament fadigats en ab vosaltres, senyors, per ço que ingràtitut e inconvenients no-s sigisque entre aquesta vila e aquexa, ab tenor de la present vos pregam e requirim peremptòriament qui us plàcia fer liurar e donar realment e de feyt, tota simulació apart posada, al dit Pere Blanch o a qui ell volrà tots los bénts mobles e drets qui ell ha e a ell se pertanyen en lo loch de la Cirera e terme de aquell. En altra manera, significam-vos que nosaltres, après que lo batlle de la Cirera haurà haguda la letra mixta del honorable batlle de aquesta vila e nostra, la qual és ja en forma spatxada, en virtut de nostres privilegis, nosaltres procehirem contra lo dit batlle e loch de la Cirera e singulars de aquell e béns lurs oficialment, segons que en semblants feyts bé havem acustumat procehir e enantar en virtut dels dits nostres privilegis, tro a íntegra satisfacció e recuperació dels béns del dit Pere Blanch, dan e mesions per la dita rahó sostengudes. E de deçò hayam vostra presta resposta per lo portador de la present, tota simulació de paraules apart posada. E, ab tant, sie, senyors, lo sant sperit vostra guarda. Scrita en Cervera a XIII de janer del any M CCCC XVIII.

Los pahers de Cervera, senyors, a vostra honor apareyllats.

Als molt honorables e savis senyors los cònsols de la vila de Monblanch.

2

1419, abril, 30. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta dels cònsols de Montblanc i els comuniquen que desconeixen el nom de l'home que ha estat mort dins la vegueria de Cervera i que aquesta persona no portava diners ni objectes de valor.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1419, ff. 22 i 53 v.]

Molt honorables e savis senyors. Una vostra letra havem reebuda e, aquella lesta e a ple entesa, vos responem que stà en veritat que en aquesta vegueria és stat mort un hom strany, lo nom del qual ignoram. La causa per què és stat mort plenerament no sabem. En açò, senyors, que deyts que, si ací havie béns seus, que-ns plàcie aquells fesem retenir e aturar per als uns deutes qui per lo dit hom són stats donats a certes persones de aquexa vila, en açò, senyors, vos responem que, per veritat, als uns béns ni diners no són stats trobats al dit hom, car tenim-nos per dit, senyors, que, per honor de nosaltres, si trobats li'n fosen, de fer-los-vos star a dret e justícia per reintegració vostra, mas, per verytat, no s'inch ha trobat valent hun diner. E, si negunes altres coses podem fer per vostra honor e saviesa,

scrivents aquella ab plenera confiança. Escrita en Cervera a XXX d'abril del any mil CCCC XVIII.

Los batlle e pahers de la vila de Cervera a tota vostra honor, senyors, apparellats.

Als molt honorables senyors los còsols de la vila de Montblanch.

3

1419, juny, 13. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta dels còsols de Montblanch i els demanen que facin complir la decisió que ells han pres de fer pagar 8 lliures i 6 sous al batlle de la Cirera per compensar Pere Soler d'unes despeses per ell fetes.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1419, f. 32.]

Molt honorables senyors. Vostra letra havem reebuda, per la qual nos fets saber que sots marvellats de la condempnació que nosaltres havem feyta contra lo batle de [la] Cirera de huyt lliures, sis sòlidos, per rahó de les despeses feytes per en Pere Soler per rahó de la marcha contra lo dit batle e sots sos meses declarada per lo honorable veguer d'aquesta vila per manifesta fadiga de dret en lo dit batle atrobada. A la qual letra e coses en aquella contengudes, senyors, vos responem que encara som nosaltres més marvellats, car, posat que lo batle de la Cirera no firmàs lo compromís sobre lo feyt de la dita marcha de què era la maior qüestió, com si aia feyt més de vint-e-cinch lliures de messions, confiàvem més de la promissió e paraula del honorable en Pere de Vilanova, juriste, missatger, e com a missatger vostre a nosaltres personalment feta en la casa de la paeria e consell de aquesta vila. E, en après, en la sua posada migançant scriptura pública corroborada de fer haver per ferm e agradable, axí al batle de la Cirera com a vosaltres, honorables senyors, tot ço e quant per nosaltres, axí sobre lo fait de la dita marcha com encara sobre les despeses per rahó de aquella fetes, serie diffinit, decehit e determinat. E que ara que cuydam haver feyt los feyts de vostres vassaylls per contemplació e honor vostra vos metats a mà d'aquest juriste, vostre missatger, en aquest camí pensats, senyors, que no u reputam a poch càrrech ne nímia. Per què, senyors, vos pregam que, per squivar càrrechs, inconvenients e messions, donets manera que ço que nosaltres en virtut de la paraula e promissió de vostre missatger havem sobre aquest acte amigablement pronunciat se comple per obra. En altra manera, haiats-nos per scusats, car greu e molt greu que-ns serà aquest feyt se proseguirà, justícia migançant, en altra forma que no s'és proseguit fins ací. E ab tota molta honor, senyors, sie lo sant sperit vostra guarda. Scrita en Cervera a XIII de juny, any M CCCC XVIII.

Los pahers de la vila de Cervera, senyors, a vostra honor apparellats.

Als molt honorables senyors los còsol de la vila de Montblanch.

4

1420, setembre, 4. Cervera

Els paers de Cervera demanen a Bernat Riera, mestre en arts, de Montblanc, que els ajudi a contractar un mestre per regir les escoles de Cervera.

AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1420, ff. 33 v. i 35 v.

Molt venerable sènyer. Alscuns dies ha passats vos scrivim que nosaltres trametrem a Leyda per practicar ab vós, sènyer, un home de bé de aquesta vila sobre un mestre que vós, sènyer, nos procuràvets per regir les scoles de aquesta vila. E crehíem, sènyer, que vós e lo dit bon hom fosets en la dita ciutat. E de fait, axí, per altres affers com per aquest, havíem tramès a Leyda lo honorable en Guim Azbert, compaier nostre, lo qual nos ha feta resposta que vós, sènyer, ne lo dit maestre no erets en la dita ciutat. Axí, que havem deliberat de rescriure-us altra vegada del dit fet. Per què, sènyer, molt affectuosament vos pregam que asetiets e apuntets ab lo dit bon home de maestre, lo nom del qual ignoram, que li plàcie venir ací per tractar e concordar ab ell del regiment de les dites scoles. E hauríem plaer singular si vós, sènyer, hi fosets ab ell, car, sens tot dupte, per contemplació vostra e per la notable fama que vós, sènyer, li fets, la qual indúbiament crehem ésser axí, nosaltres finarem e-ns convinrem ab ell del regiment de les dites scoles. E de açò vos plàcie, sènyer, penre càrrech e haver-hi diligència, segons de vós, sènyer, indúbiament comffiam. E, si alscunes coses podem fer per vostra venerable saviesa, scrivents aquella ab plenera confiança. Scrita en Cervera a IIII de setembre, any M CCCC XX.

Los pahers de la vila de Cervera, sènyer, a tota vostra honor apparellats.

Al molt honorable e savi sènyer en Bernat Riera, mestre en arts, en la vila de Monblanch.

5

1423, febrer, 15. Cervera

Els paers de Cervera demanen als còsols de Montblanc que facin restituir a Jaume Boldú, paraire i veí de Cervera, set peces de drap de llana que Antoni Alberic, tintorer i veí de Montblanc, ha posat en penyora.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1423, f. 16.]

Molt honorables e molt savis senyors. Per relació de Jacme Buldú, parayre e habitador d'aquesta vila, havem intès que lo dit Jacme ha comanats a-n Anthoni Albarich, tinturer de quexa vila de Muntblanch, set peces de draps de lana per

aparayllar, per los qualls draps lo dit parayre deu al dit tinturer V lliures, XVIII sòlidos. E, com lo dit Jacme Buldú haya demanats los dits draps al dit Anthonii Albarich e li volgués pagar les dites V lliures, XVIII sòlidos, lo dit Anthoni Albarich li ha respost que no són en son poder, car pe[n]yora los ha messos per XV lliures, entant que lo dit Jacme no ha poguts haver los draps demunt dits, la qual cosa és de mal eximpli, per la qual cosa lo dit Jacme nos ha pregats e requests que a ell, així com vehí d'aquesta vila, deguéssim manténir e deffendre, segons forma de nostres privilegis, on nós, atenents la dita requesta ésser justa, a vosaltres, molt honorables senyors, affectuosament pregam que lo dit nostre vehí, pagant les dites V lliures, XVIII sòlidos, al dit tinturer, los dits draps li façats restituir e tornar. E d'açò, molt honorables senyors, nos farets singular p[er]er, jatsie proceésque de justícia. Per lo qual, en son cas e loch, som prests e aparellats per vosaltres e per cascun singular d'aquexa universitat fer semblans coses e majors. Scrita en Cervera a XV de febrer, l'any M CCCC XXIII.

Los pahers de la vila de Cervera prests, senyors, a tota vostra honor.

Als molt honorables e de gran saviesa senyors los cònsols de la vila de Muntblanch.

6

1426, març, 19. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta d'Antoni de Camporrells, de Montblanc, li comuniquen els noms de diverses persones sospitoses de robatoris i li demanen que, en cas que sigui convenient, col·labori en l'aplicació de la justícia.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1426, f. 24 v.]

A n'Anthoni de Camporrells, en Muntblanch.

Molt honorable e molt savi sènyer. De vostra saviesa havem rehebuda una letra huy, data de la present, que comptam XVIII del present mes de març, e, lesta aquella, a vostra honorable saviesa responem que és ver e cert que per als cuns furts e robaries que en aquestes parts se són fets de poch ançà, sabent que a Sanahuya havien penjat un ladre, lo qual, segons se deye, havie comesos diverses furts. E havie nomenats en sa deposició als cuns adherents a ell en los dits furts. Nosaltres, per tant que si fortuna que a vegades segueix los qui practiquen mal obrar los accusave en aquesta vila, lo regiment de la qual és a nosaltres per est any comanat, per ço que d'aquells poguessim requerir ésser fet càstich tal que a ells fos pena e a altres eximpli havem treballat tant com en nosaltres és stat de saber la nòmina dels dits adherents al ladre que han penyat a Sanahuya, la qual, molt honorable sènyer, havem sabuda e de la qual per la present vos trametem translat al peu scrit. Certificant a vós, molt honorable sènyer, que a Sanahuya, hon la dita exequció s'és feta e la enquesta

e deposició és romasa, vos ne avisaran molt millor. Tenent-nos per dit, molt honorable sènyer, que si res hi ha d'açò que per aventura ells són inculpats e a mans vostres vénen, vós, axí com aquell a qui justícia és comanada, hi farets ço per gràcia de Déu havets ben acostumat en tal manera que la justícia no serà preterida en vós. E si en lo mig, molt honorable sènyer, podem fer alcunes coses a vós pla[u]sibles, scrits-nos ab fiança de complir. E sie, sènyer molt honorable, la sancta trinitat vostra guarda. Scrita en Cervera a XVIII del mes de març del any M CCCC XXVI.

A vostre honor, sènyer, prests los pahers de la vila de Cervera.

Al molt honorable e molt savi lo sènyer n'Anthoni de Camporrells, en Muntblanch.

7

1426, agost, 26. Cervera

Els paers de Cervera demanen a Pere Martí, mestre en arts, de Montblanc, que vulgui regir les escoles de Cervera.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1426, f. 60.]

Molt honorable e savi sènyer. Lo conseyll de aquesta vila ha donat càrrech a nosaltres de cerchar, concordar e finir de una bona persona de sciència qui regesque per l'any vinent les scoles d'aquesta vila, per la qual rahó, sènyer, nosaltres, atenent vostra promenia e sciència gran, havem deliberat scriure'n a vós si per ventura a vós serie plasent regir les dites scoles, les quals són assats profitoses a quants les han regides. E, si vós acordàvets de regir-les, encara nosaltres, per los sguarts dessus dits, vós faríem tals aventatges e majors que no a altres que aquelles hagen regides. Per què, sènyer molt honorable, vos pregam affectuosament nos avisets de vostra intenció e, si tant s'és que acordàvets de regir-les, que prestament volguéssets venir ací, que tenim-nos per dit que, miyançant la gràcia divinal, nosaltres serem ivaç concorts, e d'açò hayam vostra presta resposta. E sie la santa trinitat gua[r]da vostra. Scrita en Cervera a XXVI dies d'agost del any M CCCC XXVI.

Los pahers de la vila de Cervera a vostre honor, sènyer, prests.

Al molt honorable e molt savi sènyer mestre Pere Martí, mestre en arts, en la vila de Muntblanch.

8

1426, setembre, 27. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta dels cònsols de Montblanc i els informen sobre el que acordà el consell cerveri sobre la circulació dels croats.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1426, f. 69 v.]

Molt honorables e molt savis senyors. Vostra letra havem rehebuda, ab la qual nos certifficats del perplex e treball que sots sobre los croats o reals que huy són molt en aquesta terra. A la qual, honorables senyors, vos responem que som stats per als uns dies en semblant congoxa que vosaltres sots, mas, volent sedar e tolre sinistres qui ja pul·lul·lavent e crexien en aquesta vila, convocam conseyll, lo qual conclòs en acabament que los dits croats se deguessen pendre segons ere acostumat fins a tant haguéssem haüt avís d'altres ciutats propinquies e, de ffet, lo conseyll levat, trametem correu [a] algunes ciutats [e] viles, les quals hauríem pler fossen de nostra intenció e voler. Som de intenció, honorables senyors, de regir-nos segons l'avís que haurem fort prest, Deus volent, de les dites ciutats e viles dessus dites quant Deus vulle lo dit correu sie vengut. E, si havem l'avís que speram, celebrar conseyll de consultar lo senyor rey. A present, honorables senyors, no us podem en altra forma certifficar del fet, sinó que fem servir tant com en nós és de la dita deliberació del conseyll damunt dit a fer pendre a cascú los dits croats tro a tant lo dit avisament haiam haüt. Per la present no pus mas. Si alcunes altres coses, molt honorables senyors, podem fer per vostre honor, scrivents vostra gran saviesa indúbiament. Scrita en Cervera a XXVII dies de setembre del any M CCCC XXXVI.

Los pahers de la vila de Cervera a vostre honor prests.

Als molt honorables e molt savis senyors los cònsols de la vila de Muntblanch.

9

1426, octubre, 16. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta dels cònsols de Montblanc i els informen, novament, sobre la circulació dels croats.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1426, f. 75.]

Molt honorables senyors. Vostra letra havem rehebuda, en la qual havem vist contenir com aqueixa universitat és en gran engoxa e açò per lo refús dels croats, specialment dels de Barchinona. A la qual vos responem que som en semblant perplex hi que no forçam ni fer forçar alguns pendre-los. Stà en veritat que ha dies

passats trametem un correu volant a cort a nostre advocat micer Bertran de Peus e a altres sobre lo edicte o ordenació fet en la ciutat de Barchinona. Quant Deus vulle lo dit correu sie vengut, lo qual crehem fort prest ésser venidor, certificar-vos-em de la resposta que haurem haüda per nostres lletres. E sie en lo mig lo sant sperit vostra guarda. Scrita en Cervera a XVI de octubre del any M CCCC XXVI.

Los pahers de la vila de Cervera a vostres honors e servís prests.

Als molt honorables e molt savis senyors los cònsols de la vila de Muntblanch.

10

1426, octubre, 26. Cervera

Els paers de Cervera demanen al batlle i als cònsols de Montblanc que facin restituir a dos homes veïns de Cervera que van anar a Montblanc per raó de la verema, les bèsties que els hi són retingudes.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1426, f. 78 v.]

Molt honorables e molt savis senyors. Certificam vostres honorables savieses com a hoüda de nosaltres és pervengut que dos hòmens vehins d'aquesta vila són anat en aquexa vostra vila per rahó de les venemes e diries que los haurien arrestades lurs bísties a instància d'en Jenovès d'aquexa vila, procurador del rector de Querol, de què som molt meravellats de vostres savieses que vostres vehins matex, que deuen mantenir vostres libertats, comencen de contrafer aquelles com sobre guiatge sien stats arrestats, com les venemes d'aquexa vila, crehem, axí com les nostres, sien e deguen ésser guiades ab veu de crida e tot hom qui vaye per rahó de les dites venemes deguen ésser guiats. E ara vosaltres, honorables senyors, apar que no voleu tenir ni servir o fer servir als oficials vostres guiatges, ordinacions ni privilegiis dels vinents. E, com sie de dret que sobre guiatge no-s pot fer arrestament de negun deute ne per altres coses, per ço pregam-vos affectuosament que als dits nostres vehins vos plàcie tornar lurs bísties salvament e quieta e no-ls vullats enquietar ni en deguna manera molestar ni en res ennovar, ans vullats servir envers ells vostres ordinacions, privilegiis e guiatges e libertats, segons bé havets acostumat e fer sots tenguts, no contrastant que per la part del dit en Jenovès, en lo nom que dessús se allech, que en lo contracte en lo qual los dits hòmens són obligats haie renunciació de constitucions e de tot dret que valer los puxe, com la dita renunciació no perjudich a vostra vila com no haie fermat en lo dit contracte e lo dit guiat[ge] se face més per profit de la cosa públichia que no dels vinens a les dites venemes. E axí ho praticham nosaltres en semblants cassos com ací se sdevenen, com n'ich haie tot dia assats prou. Offerint-nos prests de fer star a tot dret e justícia los dits nostres vehins a qui tenguts sien. E d'açò nos fareu singular plaer a nosaltres hi aquesta

universitat e som pre[sts] de fer semblants en son cars e loch. E, si en lo mig, honorables senyors, podem en alcuna cosa per vosal[tre]s ni per aqueixa universitat, scrits-no[s] ab fiança. Scrita en Cervera a XXVI d'octubre del any mil CCCC XXVI.

Los pahers de la vila de Cervera a vostres honors e servís prests.

Als molt honorables e molt savis senyors lo batlle e cònsols de la vila de Muntblanch.

11

1426, novembre, 10. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta dels cònsols de Montblanc i els demanen, novament, que facin restituir a dos homes de Conesa que són veïns de Cervera les bèsties que els hi són retingudes.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1426, f. 81 v.]

Molt honorables e molt savis [senyors]. Una letra vostra etspositiva havem rehebuda, de la qual som molt meravellats. E, primerament, del primer cap com diets que no sabets que bèsties de vehins nostres sien aquí per algú arrestades sinó de dos hòmens de Conesa, com sapiats que nosaltres, si axí no ere, no u scriuriem, e és cert, honorables senyors, que lo dit loch de Conesa e de Saladern són en veynatge ab aquesta vila e carrer d'aquella. Al segon cap com diets que no sabets que aquí-s haie feta crida per rahó de les venemes, diem-vos, senyors, que quostum és de quascuna universitat semblant de la vostra fer, en lo temps de les venemes, crida, per tant que mils la gent atene a aquelles, com sie en favor e augmentació de les universitats. E sabets, axí matex, honorables senyors, que los habitants dels dits lochs de Conesa e de Saladern han feta cessió de béns e, pendent la dita cessió, no-ls pot ésser res innovat, jatsie, honorables senyors, a present nosaltres no curem de lur cessió. Emperò, honorables senyors, que-s vulle sie e posat que axí fos com vosaltres, senyors, diets, devets attendre a la bona amicitia e voler que aquesta universitat ha e haüt tostemps ab aqueixa vila. Per què us pregam affectuosament que als dits hòmens façats desarrestar lurs bèsties e mules e en alguna manera no-ls sie fet enpaig per algú d'aquexa vila, com nosaltres siam prests e aparellats, en son cas, fer per aqueixa universitat semblants coses e majors. E sie, entretant, lo sant sperit guarda vostra. Scrit en Cervera a X de nohembre del any M CCCC XXV.

Los pahers de la vila de Cervera a vostres honors e servís prests.

Als molt honorables e molt savis senyors los cònsols de la vila de Muntblanch.

12

1427, agost, 11. Cervera

Els paers de Cervera demanen als cònsols de Montblanc que protegeixin Jaume Font, veí de Cervera, durant les gestions que ha de fer a Montblanc per tal de cobrar algunes quantitats de diner que li són degudes.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1427, f. 50 v.]

Als cònsols de Muntblanc.

Molt honorables e savis senyors. A-n Jacme Font, vehí nostre, és deguda alguna quantitat de diners per alguns singulars habitants en aqueixa vila per rahó de alguns propietats que tenen del dit Jacme Font, lo qual va aquí per demanar la dita pecúnia a aquells per qui li és deguda. Pregam-vos affectuosament vos plàcie haver lo dit Jacme Font, vehí d'aquesta vila, per recomanat e, si a vosaltres serà placent, en sa justícia lo façats spatxar a mossèn lo batlle d'aquexa vila, on de algú s'agués a clamar. Offerint-nos, senyors molt honorables, fer per vosaltres semblants coses e majors tota hora que lo cas o require. E, si en lo mig stant, senyors, a vosaltres seran placent alguns coses que per vosaltres façam, fiablement, nos scrits. Scrita en Cervera a XI d'agost del any M CCCC vint-set.

Los pahers de la vila de Cervera a tot vostre honor, senyor[s], prests.

Als molt honorables e savis senyors los cònsols de la vila de Muntblanch.

13

1432, novembre, 6. Cervera

Els paers de Cervera contesten dues cartes dels cònsols de Montblanc i els comuniquen que, per raó d'una constitució recentment aprovada en les corts, no poden garantir que no siguin embargades les mercaderies de determinats deutors quan vinguin a la fira de Cervera.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1432, f. 93 v.]

Molt honorables e molt savis senyors. Dues lletres vostres havem rehebudes e no us marvellats com a la primera no us havem respost, car és-n'e stada causa que nosaltres sobre aquella fem instar consell, lo qual acordà e volch que nosaltres parlàssem ab alguns crehedors de aquexa universitat poblats en aquesta vila que-ls plagués ara, durant lo temps de nostra fira, vostres mercaders e altres de aquexa vila ab lurs robes e mercaderies poguessen venir, star e tornar salvament e segura, sens que per ells no-ls fos fet alcun contrast o embarch, e açò per rahó de la constitució

ara en les corts novellament feta, la qual parle dels censals, que ja vehets, senyors, com ho ham stret. Dels crehedors vostres que no són poblats en aquesta vila no y podíem parlar com no sapiam qui són. Per la qual rahó, senyors molt honorables, nosaltres havem parlat ab los dits crehedors poblats en aquesta vila, los quals nos han respost que no ha paraula ni comport en lo modo que ells nos donassen. Per què, senyors, nosaltres no volríem alcú fos decebut en paraula nostra avisam-vos-ne per ço que no volríem metre-i en debat ni qüestió alcú que a nostra fira vingués, car la hora que hi fossen no-ls gosaríem rahonar, per virtut de la dita constitució, que tantost los acusaríem les penes en la dita constitució contengudes. Per què, senyors molt honorables, nosaltres no us podem a present dar paraula ni seguretat alcuna, tant com toque als censals, per la rahó dessus dita. Mas si vosaltres trobarets algun spedient en què nosaltres puxam treballar, offerim-nos prests fer per vosaltres e aquexa honorable vila tot ço que plasent vos sie. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a VI dies del mes de noembre del any de la nativitat de nostre Senyor M CCCC XXXII.

Prests a vostre honor e plaer, senyors, los pahers de la vila de Cervera.
Als molt honorables e molt savis senyors los cònsols de la vila de Muntblanch.

14

1436, novembre, 16. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta dels cònsols de Montblanc i els comuniquen que han parlat amb els creditors censalistes i que aquestes persones estan disposades a acceptar una solució raonable.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1435-1436, f. 95 v.]

Als molt honorables e savis senyors los cònsols de la vila de Muntblanch.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rehebuda per lo honorable en Jacme Tixoneres, concònsol vostre, e la crehença en aquella mencionada nos stada explicada largament per ell, per virtut de les quals axí pus prest com poguem nosaltres parlam e praticham dels affers ab los crehedors que havets en aquesta vila, los quals, retengut per ells termini assats breu per acordar e delliberar en los affers, nos han respost que ells no són de intenció ne voler de passar-ne lohat a la determinació o sentència donada per los honorables consellers de Barchinona, com aquella sàpie total perdicció de lurs censals. Mas que lla on vosaltres e aquexa universitat se volgués posar en tall rahonable, portable a totes les parts, que ells de bon grat si dispondran. Per què, honorables senyors, scrivim-vos-en de tot ço e quant en lo dit fet s'és passeyat per nosaltres. Certificants-vos que, si algunes altres coses porem fer per complacència de vosaltres e de aquexa universitat, que-ns hi offerim. Scrita en Cervera a XVI de noembre, any M CCCC XXX sis.

Prests a tots vostres plers e honors, los pahers de la vila de Cervera.

15

1440, març, 19. Cervera

Els paers de Cervera demanen a Bertran de Vilafranca, castlà de Montblanc, que respecti el privilegi que tenen Berenguer Barruffet, Joan Coscollosa i altres persones veïnes de Cervera i habitants al lloc de Solivella de no estar obligats al pagament d'un determinat impost.

[AHCC, Fons Municipal, Registre de lletres, 1440, f. 17 v.]

Al molt honorable e molt savi lo sènyer en Bertran de Vilafrancha, castlà de Muntblanch, e, en absència sua, al honrat en Guim Sahuch, plegador dels còps de Muntblanch.

Molt honorable e molt savi sènyer. Segons per relació a nosaltres feta per en Berenguer Barruffet e Johan Coscollosa, vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, havén entès com vós o vostre cullidor o plegador dels còps que vós prenets aquí en la vila de Muntblanc pren a els e a als uns altres vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila habitants en lo loch de Çolivella còps dels blats que venen en la vila de Muntblanch, no contrastant que per ells sie al·legat que són ffranchs de còps e tots temps són stats ffranchs e per lo vostre plegador los és stat replicat que no·ls servarie alguna ffranquesa que hagen, attès que los dits hòmens no són hòmens de Çolivella, ans són vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera. De què, sènyer molt honorable, si axí és, som fort meravellats que vós ni qualsevol altre persona vullats axí maltractar ni vexar los vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila que, per rahó de lur vehinatge, per lo qual aconseguexen e deuen aconseguir major ffranquesa e libertat que no essent hòmens de Çolivella, e, per gran ffranquesa que haguessen essent hòmens de Çolivella, ara la han molt major, com són vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, car, per bon privilegi de ffranquesa que hage Çolivella, tant bo e tant bastant lo ha aquesta vila. E axí bé·l deffensam e havem acostumat defensar nosaltres com fa Çolivella. Per ço, molt honorable sènyer, havem deliberat scriure-us la present, crehent que vós de açò no sapiats res ni de manament vostre lo dit cullidor o plegador no ho fa ne ho diu, com crehagam fermament que, com que de vós los vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila hagen tota deffensió rahonable, no·n hauran offensió, pregant-vos affectuosament vos plàcie dir al dit vostre cullidor o plegador que tingue e serve als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila en lur ffranquesa, la qual ells han e deuen haver dels dits còps, offerint-nos fer per vós semblants coses e majors la hora que·n ne scriurets, pregant-vos, si placent vos serà, per lo portador de la present haiam aquella bona resposta que de vós infal·liblement speram. E sie la santa trinitat protecció vostra. Scrita en Cervera a XVIII dies de març del any M CCCC XXXX.

Molt honorable sènyer a tot honor vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

16

1440, juliol, 29. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta de Bertran de Vilafranca, castlà de Montblanc, i li comuniquen que dos prohoms de Solivella han estat a Cervera, però que aquestes persones només demanen una actuació justa, pretensió que ells comparteixen.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 58 v.]

Al molt honorable e de gran saviesa mossèn Bertran de Vilaffranca, castlà de Muntblanch.

Molt honorable e molt savi mossèn. Una vostra letra rehebem poch dies ha e havem dat càrrech a-n Cornellana de fer-vos resposta, mas, per ocupament de altres fets que nosaltres e ell havem haüts a ffer ab mossèn lo governador, ere-li exit de sment. Certificam vostra gran saviesa com dos prohòmens de Çolivella són stats ací fahent-nos resposta que ells a present no an de fermar compromès, mas tendran-se per contents haïnt la justícia, que no volen ni demanen alre. Nosaltres havem haüts molts parlaments e rahons ab ells que a present no affature per letra scriure. Tenim-nos per dit que ells no demanaran sinó rahó hi, hon o ffessen, nosaltres los farem dressar, car no volem que a mà de la vila de Cervera algú deman tort ni sobres ni en tanpoch volem ni consentirem que algú maltracte ni face torts ni sobres als vassalls del senyor rey vehins de la vila de Cervera. E, si alcunes coses a vós mossèn seran plasents, scrits-nos francosament. Scrita en Cervera a XXVIII dies del mes de juliol del any M CCCC XXXX.

Mossèn molt honorable, a tot honor vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

17

1444, desembre, 15. Cervera

Els sobreposats de la fira de Cervera comuniquen a Bernat Liula, argenter, de Montblanc, que han declarat que el jueu cerveri Mossé Sul-lam només està obligat a pagar-li, per raó d'un deute, una quantitat menor que la que un procurador seu exigia.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1444, f. 64.]

Al molt honrat sènyer en Bernat Liula, argenter, a Muntblanch.

Molt honrat sènyer. Ací és stat lo discret mossèn Bartholomeu dez Quer, prevere, de aquexa vila, procurador vostre, lo qual afustave e compel·lie davant

nosaltres un juheu de aquesta vila, al qual diem Mossé Sutlam, per rahó de certa quantitat de diners que lo dit juheu deu a vós ab albarà fet en la fira de aquesta vila, lo qual juheu a dit e al·legat devant nosaltres ell haver ja pagat a vós per lo dit albarà nou florins e mitg, offerint-se de continent pagar la restant quantitat al dit vostre procurador, e, fetes per nosaltres degudes assignacions, lo dit Mossé Sutlam ha provat per dos testimonis dignes de fe ell haver-vos pagats los dits VIII flo[rins] e mitg, per la qual rahó nosaltres havem declarat lo dit juheu no ésser tengut pagar a vós ni al dit vostre procurador sinó la resta, presos en compte los dits VIII florins e mitg. E, axí mateix, havem declarat lo dit juheu pagàs al dit vostre procurador deu sous per son salari per los dos dies de anar e venir lo dit procurador ací, car de XXIII dies que lo dit procurador ha stat ací no li'n havem adjudicat res e açò per tant com no ere colpa del juheu, car ell li preparà lo primer dia la dita resta e lo dit vostre procurador no la ha volguda pendre. E aquesta dclaració havem feta per les proves que lo dit juheu ha donades, les quals havem vist com lo dit albarà fo feit tres anys ha haüts la fira prop passada e lo dit juheu prove que no ha sinó dos anys ell haver pagats los dits nou florins e mitg. Per ço, ab la present instant e requirent lo dit vostre procurador, vos certificam ab sèria e tenor de la present, sagellada ab lo sagell de la panderia de aquesta vila. Scrita en Cervera a XV dies del mes de deembre del any M CCCC XXXXIII.

Los sobreposats de la fira de la vila de Cervera a vostre honor aparellats.

18

1445, abril, 10. Cervera

Els paers de Cervera comuniquen a Bertran de Vilafranca, de Montblanc, l'acord del consell municipal cerveri de mantenir el veïnatge amb certs habitants de Solivella.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1445, f. 20.]

Al molt honorable e molt savi sènyer en Bertran de Vilafrancha, a Muntblanch.

Molt honorable e molt savi sènyer. Aprés vós fos partit de ací tantost lo dimarts aprés següent, nosaltres fem convocar consell, en lo qual proposam lo fet dels vehins de Çolivella, per los quals vós erets ací vengut, lo qual consell acordà, deliberà e clogué que, atès que soltar axí lo dit vehinatge serie gran interès e perjudici a la universitat de aquesta vila e als privilegis de aquella, que al dit vehinatge no sie tochat en res, ans se stiguen axí com se stan, segons forma dels capítols. Però, per tant com se diu que són diminuhits e aquells que hi són romasos són flachs en facultats, que-ls sie diminuhida e baxada la pensió que paguen per rahó del dit

vehinatge a conexença de nosaltres. E veus ací, sènyer molt honorable, l'acort e deliberació del dit consell. Avisam-ne vostra gran saviesa perquè acordets quina serà vostra voluntat sobre lo dit fet. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a X dies de abril del any M CCCC XXXXV.

Molt honorable sènyer, los pahers de la vila de Cervera a tot honor vostre prests.

19

1446, octubre, 28. Montblanc.

Els còsols de Montblanc demanen als paers de Cervera que atenguin convenientment Tomàs Blanc, veí de Montblanc, el qual els explicarà alguns afers que poden ser profitosos per a la universitat de Cervera i, en especial, per a determinats habitants d'aquesta població.

AHCC, Fons Municipal, *Lletres rebudes*.

[*A la coberta:*] Als molt honorables senyors los pahers de la molt insigne vila de Cervera sie dada.

Molt honorables senyors. Sobre alguns affés tocants granment utilitat e profit de aquesta universitat e de alguns singulàs de aquexa, dels quals molt largament n'és infformat lo sènyer en Thomàs Blanch, vehí nostre, de la present letra portador, a les vostres honorables persones splicadós, vos pregam molt affectuosament vullats aquell benignament hoir e donar-li plenera ffe e creença de tot ço e quant per lo dit Thomàs Blanch de nostra part dit e splicat vos serà, axí pròpriament com si per nosaltres dits e splicats vos eren, e de haver-lo, per amor nostra, ab bon espatxament, per reçomanat. E no pus sinó que, si nosaltres per vostra honor e d'aquexa insigna universitat podem en aquestes partides res, fiablement nos ne podets scriure. E sie ab vosaltres la santa trinitat. Scrita en Muntblanch a XXVIII del mes de octobrii, any M CCCC XLVI.

Los còsols de la vila de Muntblanch a tota vostra honor e servey aparellats.

20

1487, agost, 2. Montblanc

Els còsols de Montblanc demanen als paers de Cervera que atenguin convenientment Joan de Vilafranca i Jaume Nicolau, els quals els explicaran les propostes de les autoritats de Montblanc per posar fi a les diferències que tenen amb els procuradors de l'obra de l'església de Santa Maria i de la confraria del Sant Esperit, de Cervera.

[AHCC, Fons Municipal, *Lletres rebudes.*]

[*A la coberta:*] Als molt magnífichs senyors e de molta virtut los pahers de la vila de Cervera.

Molt magnífichs senyors. Per donar compliment al que poch dies ha vos havíem escrit, havem pregat la magnificència de mossèn Joan de Vilafranca e al magnífich micer Jacme Nicholau que vagen aquí per fer conclusió de nostres diferències ab los procuradós de la obra de la sglésia e de la confraria del Sant Sperit. Pregam-vos que us sie plasent donar-los plena fe e crehença en tot ço e quant per ells serà per part de aquesta universitat dit e explicat. E per ara no més sinó que la altíssima protecció sie en guarda de tots. De la vila de Montblanch a II de agost, any mil CCCC LXXXVII.

Los qui són promptes a la ordinació e honor de vosaltres, los còsols de la vila de Montblanch.

Dades de l'estudi

Rebuda, setembre del 2004; acceptació, novembre del 2004; supervisió, Gener Gonzalvo Bou.